



Professionalisering

# Beroepsprofiel

Datum: 5-12-2013

Versie: 1.0

## Inhoudsopgave

Inleiding .....	3
Definitie .....	3
Doel .....	3
Functie .....	3
Hoofdstuk 1 - De toegepast psycholoog in het werkveld .....	4
1.1 Kern van het beroep .....	4
1.2 Werkvelden en voorkomende functies .....	4
1.3 Doelgroep .....	5
1.4 Verantwoordelijkheden, relaties en samenwerking .....	5
1.5 Arbeidsomstandigheden .....	6
Hoofdstuk 2 - Competentieprofiel toegepast psycholoog .....	7
2.1 Reikwijdte competentieprofiel .....	7
2.2 Competenties van de toegepast psycholoog .....	7
Hoofdstuk 3 - Organisatie van het beroep, kwaliteitsborging en opleidingsconium .....	9
3.1 beroepsvereniging .....	9
3.2 Missie en focuspunten .....	9
3.3 Leden en organisatie .....	9
3.4 Kwaliteitsborging door de NBTP .....	10
3.5 Deskundigheidsbevordering .....	10
Hoofdstuk 4 - Wettelijk kader .....	11
4.1 De wet op de geneeskundige behandelingsovereenkomst (WBGGO) .....	11
4.2 Arbeidsomstandigheden wet (Arbowet) .....	12
4.3 Arbeidstijdenwet .....	12
4.4 Wet bescherming persoonsgegevens (WBP) .....	12
4.5 Wet klachtrecht cliënten zorgsector .....	12
4.6 de kwaliteitswet zorginstellingen .....	13
Bijlage 1 .....	14
Bijlage 2 .....	14

# **Beroepsprofiel**

## **Nederlandse Beroepsvereniging voor Toegepaste Psychologie - NBTP**

### **Inleiding**

Definitie, doel en functie beroepsprofiel.

### **Definitie**

De term beroepsprofiel betekent een gestructureerde omschrijving van deskundigheden en beroepsactiviteiten die plaatsvinden in de beroepspraktijk en geeft een antwoord op de vraag wat een bepaalde beroepsbeoefenaar doet en waar hij verantwoordelijk voor is.

### **Doel**

Een van de doelstellingen van de NBTP is de kwaliteit van de beroepsuitoefening te bevorderen en te bewaken en de cliënt te beschermen tegen onzorgvuldig en ondeskundig handelen door de beroepsoefenaar. Hieruit volgt dat het voor de beroepsgroep toegepaste psychologie belangrijk is duidelijk te maken wat zij doen en waar zij voor staan. Dit kan in een beroepsprofiel. Dit instrument maakt inzichtelijk op welke deskundigheid en kwaliteiten de beroepsbeoefenaar kan worden aangesproken.

### **Functie**

Een beroepsprofiel:

- Dient als instrument voor het onderwijs om de opleiding optimaal te laten aansluiten op de beroepspraktijk. De opleidingscompetenties van de opleidingen zijn gebaseerd op het beroepsprofiel.
- Is een instrument voor de beroepsgroep om de kwaliteit en de positie van het beroep te bewaken en te bevorderen. Het vormt een basisdocument voor de ontwikkeling van protocollen en richtlijnen.
- Is het visitekaartje voor de toegepast psycholoog zodat cliënten en aanverwante beroepsgroepen, de overheid en zorgverzekeraars inzicht krijgen in wat ze van de beroepsgroep kunnen verwachten.
- Vormt een hulpmiddel bij het geven van voorlichting over het beroep.
- Dient als instrument voor de persoonlijke ontwikkeling en het levenslang leren van beroepsoefenaar.

# Hoofdstuk 1 - De toegepast psycholoog in het werkveld

De werkvelden waarbinnen een toegepast psycholoog werkzaam kan zijn, hangen samen met de specialisaties van de aangeboden studies (WO en HBO). Duidelijk is dat in het werkveld erg veel sprake is van toegepaste psychologie. Wanneer psychologen (WO en HBO) in een werkomgeving aan de slag zijn om praktijkproblemen op te lossen met behulp van psychologische kennis, is er sprake van toegepaste psychologie. Het onderscheid dat op opleidingsniveau gemaakt wordt, vervaagt dus tot op zekere hoogte in het werkveld.

## 1.1 Kern van het beroep

Kenmerken voor het beroep is dat de toegepast psycholoog in zijn beroepsuitoefening uitgaat van het gebruiken van psychologische principes en theorieën om problemen op verschillende gebieden op te lossen. Voorbeelden van deze gebieden zijn: gezondheid, organisaties en arbeidsomgevingen, onderwijs en productontwikkeling. Ook is de toegepaste psychologie aanwezig in klinische psychologie, arbeids- en organisatiepsychologie, sportpsychologie enz..

## 1.2 Werkvelden en voorkomende functies

Als toegepast psycholoog kan je werkzaam zijn in verschillende gebieden. HBO opleidingen toegepaste psychologie en universitaire opleidingen psychologie hebben verschillende specialisaties die je hierop voorbereiden. Hieronder staan verschillende werkvelden toegelicht met voorbeelden van taken/functies die een toegepast psycholoog kan vervullen.

### 1.2.1 Gezondheid en Zorg

Het werkveld van de klinische psychologie is enigszins complex. Universitair psychologen kunnen doorstromen in een opleiding tot GZ-psycholoog (gezondheidspsycholoog). Deze opleiding duurt enkele jaren, hierbij wordt de GZ-psycholoog in opleiding ook twee jaar begeleid bij zijn werk. Behandeling door een GZ-psycholoog wordt door verzekeraars vergoed in het basispakket. Voor HBO toegepast psychologen is het goed om je te beseffen dat GZ-psychologen beter en langer opgeleid zijn voor werk in een klinische setting, en dat je als HBO toegepast psycholoog een ondersteunende taak naar hen en bijvoorbeeld psychiaters toe kan hebben. Je voert dan bijvoorbeeld een deel van een behandeling uit. In vergelijking met een WO-basispsycholoog mogen HBO toegepast psychologen net zoveel werkzaamheden uitvoeren. Er zijn op HBO-niveau weinig opleidingen die specifiek naar klinische psychologie specialiseren. Bepaalde opleidingen bieden specialisaties naar Gezondheid & Zorg aan, dat breder is georiënteerd. Je kunt bijvoorbeeld komen te werken in organisaties als de GGD, ziekenhuizen en het RIAGG. Voorbeelden van functies die er zijn voor toegepast psychologen: Gezondheidsvoorlichter, hulpverlener verslavingszorg, medewerker bij een centrum voor psychiatrische begeleiding en psychodiagnostisch werker bij testafname.

### **1.2.2 Arbeid & Organisatie**

In dit werkveld zijn zowel commerciële als dienstverlenende werkzaamheden voor toegepast psychologen. Organisaties waar je als toegepast psycholoog terecht kan komen zijn bijvoorbeeld trainingsbureaus, re-integratiebureaus, Arbodiensten en werving- en selectiebureaus. Ook binnen organisaties kan je werkzaam zijn in afdelingen als Personeel en Organisatie (P&O) of Human Resources (HR).

Werkzaamheden en functies voor toegepast psychologen zijn bijvoorbeeld: Trainer in communicatievaardigheden, loopbaanadviseur, reïntegratiespecialist, medewerker in een werving- en selectiebureau, medewerker personeelszaken en consultant.

### **1.2.3 Maatschappij, Consument & Veiligheid**

Bij verschillende opleidingen kunnen studenten zich specialiseren in werkzaamheden in het werkveld van maatschappij, consument en veiligheid. Voorbeelden van organisaties waar je als toegepast psycholoog terecht kan komen zijn gemeentelijke instellingen & andere overheidsinstellingen of adviesorganisaties. Werkzaamheden en functies waar je als toegepast psycholoog kan komen te werken zijn bijvoorbeeld: marktonderzoeker, consumentenvoorlichter en adviseur.

### **1.2.4 Ontwikkeling, Jeugd en Onderwijs**

Het ontwikkelingsaspect van dit werkveld betekent dat je als toegepast psycholoog met kinderen, maar ook met ouderen kan gaan werken. De ontwikkeling van een mens gaat immers een heel mensenleven door. Voorbeelden van organisaties waar je als toegepast psycholoog kan werken zijn schooladviesbureaus en de maatschappelijke dienstverlening. In dit werkveld kan je in de hulpverlening terecht komen, om met jongeren en ouderen te werken, maar je kunt ook werken in samenwerking met scholen, bijvoorbeeld als adviesgever. Voorbeelden van functies en werkzaamheden zijn: jeugdhulpverlener, maatschappelijk begeleider, docent, schooladviseur, ouderenconsulent, trainer, opleidingsadviseur en schooldecaan.

## **1.3 Doelgroep**

De toegepast psycholoog oefent zijn beroep uit t.b.v. een brede range van doelgroepen bijvoorbeeld gehandicapten, kinderen, jongeren en ouderen, scholieren, werkzoekenden, werknemers en bedrijven.

## **1.4 Verantwoordelijkheden, relaties en samenwerking**

De toegepast psycholoog is primair verantwoordelijk voor zijn eigen beroepsuitoefening op de deskundigheidsomschrijving zoals geregeld in de beroepscode en in de kwaliteitscriteria voor de beroepsgroep toegepaste psychologie. Er wordt binnen het beroep zowel zelfstandig als multidisciplinair gewerkt. Er is een opleidingsrelatie met nieuwe collega's, studenten/leerlingen en stagiaires. Voor belangstellenden zoals cliënten- patiëntverenigingen, aanpalende beroepsgroepen en studenten staat de relatie in het teken van voorlichting.

## **1.5 Arbeidsomstandigheden**

Een deel van de werkomstandigheden wordt beïnvloed door wet- en andere regelgeving, zoals de ARBO wet en de arbeidstijdenwet (ATW) en arbeidstijdenbesluit (ATB). Zij bevatten onder andere regels over werkbelasting en werkdruk. Psychische belasting treedt op door de confrontatie met cliënten met psychische en psychiatrische problematiek en het werken in crisissituaties.

## Hoofdstuk 2 - Competentieprofiel toegepast psycholoog

Een competentieprofiel beschrijft alle competenties waarover een beroepsbeoefenaar beschikt om de taken en werkzaamheden van zijn beroep uit te kunnen voeren. Het begrip competentie is hier op grond van meerder min of meer samenvallende omschrijvingen als volgt gedefinieerd: "het persoonlijke vermogen om die relevante kennis, vaardigheden en houdingen uit het gedragsrepertoire te selecteren en te benutten die vereist zijn om bepaalde taken uit te voeren en daarbij optredende vraagstukken of problemen op te lossen".

Kenmerkend voor competenties is dat deze ondeelbaar zijn. Het zijn clusters van kennis, vaardigheden, attituden, eigenschappen en inzichten. Competenties worden zichtbaar in realistische, beroepsspecifieke situaties waarin context gebonden handelen van de beroepsbeoefenaar vereist wordt. Competenties zijn verbonden met activiteiten en taken uit de beroepspraktijk. Zij slaan een brug tussen taken en activiteiten enerzijds en de daarvoor benodigde deskundigheid anderzijds.

Een competentieprofiel is van belang voor organisaties waar beroepsbeoefenaren werkzaam zijn, voor de opleidingen van toekomstige beroepsbeoefenaren en voor de beroepsgroep en de individuele beroepsbeoefenaren zelf. De competenties kunnen als basis worden gebruikt voor de functiebeschrijving van een toegepast psycholoog. Voor opleidingen is het competentieprofiel van belang als basis voor de definitie van de minimaal te behalen einddoelen van de startende toegepast psycholoog. Voor de beroepsbeoefenaren zelf is een competentieprofiel van belang als indicatie van het niveau dat van een toegepast psycholoog met een aantal jaren werkervaring verwacht mag worden. Daarnaast biedt het competentieprofiel de beroepsgroep de mogelijkheid om aan externen duidelijk te maken wat de eigen beroepsgroep te bieden heeft.

### 2.1 Reikwijdte competentieprofiel

Het competentieprofiel gaat uit van de grootste gemeenschappelijke deler aan taken van t pers, ongeacht de specifieke omstandigheden en werksettings. In de praktijk voert niet elke toegepast psycholoog alle taken en activiteiten uit.

### 2.2 Competenties van de toegepast psycholoog

#### *Analytische competenties*

- problemen verhelderen en diagnosticeren;
- analyseren van bedrijfsculturen en structuren;
- analyseren van persoonlijke structuren en psychische problematiek;
- analyseren van sociale systemen en interactie
- 

#### *Sociale competenties*

- coachen
- onderhandelen
- begeleiden van veranderingsprocessen (individueel, in groepen of in organisaties)
- begeleiden van levens- en loopbaanvraagstukken
- casemanagement

*Persoonlijke competenties*

- conflictbemiddeling
- communicatieve effectiviteit
- profileren van/met eigen competenties
- stressmanagement
- netwerken
- zelfreflectie



## Hoofdstuk 3 - Organisatie van het beroep, kwaliteitsborging en opleidingsconinum

### 3.1 beroepsvereniging

De toegepast psychologen zijn georganiseerd in de Nederlandse beroepsvereniging voor Toegepaste Psychologie (hierna NBTP) die in 2011 is opgericht.

### 3.2 Missie en focuspunten

De NBTP wil 'de' beroepsvereniging zijn van (Toegepast) Psychologen in Nederland, met een HBO of een WO opleiding. In 2015 willen zij het volgende kunnen zeggen: *"De NBTP is een vereniging die zich inzet voor beroepsinhoudelijke*

*Belangenbehartiging van Toegepast Psychologen en verankering van de stem van de Beroepsbeoefenaren op alle niveaus in de samenleving"*. De vereniging richt zich dus op Beroepsontwikkeling en positionering en is spreekbuis en aanspreekpunt.

Het bestuur hecht zich zeer aan het *creëren van een "organisatiecultuur" van de vereniging die leden inspireert, "empowert", aan het denken zet, en aanzet tot actie.*

Wat de NBTP wil is:

- Sterke positionering van belangen van Toegepast Psychologen binnen de werkvelden waar zij actief zijn.
- Hoge kwaliteit van beroepsuitoefening en verdere professionalisering.
- Optimaal profijt voor leden van de NBTP.

Voorwaarde om deze doelen te kunnen realiseren is een hoge organisatiegraad van Toegepast Psychologen binnen de vereniging. Dat betekent veel actieve leden die zich organiseren binnen daadkrachtige commissies en werkgroepen.

### 3.3 Leden en organisatie

De NBTP telt in 2013 130 leden en 180 studentleden.

Activiteiten van de NBTP zijn:

- het vier maal per jaar uitbrengen van een online magazine
- het organiseren van congressen
- bij- en nascholingen
- intervisie- en supervisie bijeenkomsten
- het organiseren van bijeenkomsten in de regio
- het betrokken zijn bij opleidingszaken

De NBTP onderhoudt contact met:

- alle hoge scholen in Nederland die beschikken over een opleiding toegepaste psychologie
- het Nederlands Instituut Psychologie (NIP)
- Nederlandse beroepsvereniging voor diagnostisch werkenden (VVP)
- De opleidingsinstituten LOI, NTI, NCOI
- De Belgische beroepsvereniging voor toegepaste psychologie

### 3.4 Kwaliteitsborging door de NBTP

Het strategische doel dat wordt nagestreefd is kwaliteitsbevordering en het scheppen van randvoorwaarden, die resulteren in een optimale kennis en deskundigheid van Toegepast Psychologen.

Speerpunten zijn:

- mede ontwikkeling en borging van een kwaliteitssysteem van registratie en herregistratie van beroepsbeoefenaren.
- ontwikkeling en implementatie van kwaliteitstoetsing middel multidisciplinaire visitaties, intercollegiale toetsing en accreditatie.

Het kwaliteitsregister voor toegepaste psychologie is in 2013 opgericht door de NBTP. Het doel is om de kwaliteit van de beroepsuitoefening transparant en inzichtelijk te maken. Om in aanmerking te komen voor de kwaliteitsregistratie (periodieke registratie) dient de beroepsbeoefenaar te voldoen aan kwaliteitseisen op het gebied van werkervaring en deskundigheid. De NBTP beveelt initiële en periodieke registratie in het kwaliteitsregister Toegepaste Psychologie aan voor de toegepast psycholoog. De beroepsbeoefenaar laat door middel registratie zien dat hij voldoet aan de kwaliteitseisen voor het goed te kunnen uitoefenen van zijn beroep.

### 3.5 Deskundigheidsbevordering

Deskundigheid bevorderende activiteiten voor toegepast psychologen worden aangeboden via de beroepsvereniging, reguliere en particuliere (onderwijs-) instellingen. De NBTP streeft naar een groot en gevarieerd aanbod van geaccrediteerde bij- en nascholingen van alle werkvelden.

## Hoofdstuk 4 - Wettelijk kader

De toegepast psycholoog heeft in de beroepsuitoefening te maken met diverse wetten. Ze worden hieronder in het kort beschreven.

### 4.1 De wet op de geneeskundige behandelingsovereenkomst (WGBO)

De Wet op de geneeskundige behandelingsovereenkomst (WGBO) beschrijft de rechten en plichten van cliënten in de zorg. De WGBO is van belang voor iedereen die met medische zorg te maken krijgt. Zodra een arts een patiënt gaat onderzoeken of behandelen, is sprake van een geneeskundige behandelingsovereenkomst. Ook medische keuringen vallen onder de WGBO.

#### 4.1.1 Doel

De wet heeft tot doel de rechtspositie van de patiënt te versterken.

#### 4.1.2 Rechten

De WGBO regelt:

- [recht op informatie over de medische situatie](#)
- [toestemming voor een medische behandeling](#)
- [inzage in het medisch dossier](#)
- [recht op privacy en geheimhouding van medische gegevens](#)
- [recht op vrije artskeuze](#)
- [vertegenwoordiging van patiënten die niet zelf kunnen beslissen](#)

#### 4.1.3 Plichten

Naast rechten hebben patiënten ook plichten: de patiënt moet de zorgverlener goed, eerlijk en volledig op de hoogte stellen van zijn problematiek. Met de juiste informatie kan de zorgverlener sneller en beter een diagnose stellen en kan hij beter zorg verlenen. De patiënt moet zo veel mogelijk met de zorgverlener meewerken en adviezen opvolgen.

#### 4.1.4 Ingrijpen zonder toestemming

De WGBO regelt ook dat een arts soms zonder toestemming een medische ingreep mag doen, bijvoorbeeld om iemands leven te redden of om een ernstige handicap te voorkomen. Soms gaat het dan om een behandeling onder dwang. Meer informatie vindt u bij [Dwang op grond van de WGBO](#).

## 4.2 Arbeidsomstandigheden wet (Arbowet)

De arbeidsomstandigheden wet is een Nederlandse wet die regels bevat voor werkgevers en werknemers om ongevallen en ziekten, veroorzaakt door het werk, te voorkomen. De wet is een kaderwet en bevat dus alleen algemene bepalingen over arbeidsomstandighedenbeleid in bedrijven.

De wet valt uiteen in vier delen:

- 1) De Arbo wet
- 2) Het arbobesluit
- 3) De arboregeling
- 4) De arbo beleidsregels

## 4.3 Arbeidstijdenwet

De arbeidstijdenwet legt regels vast voor arbeids- en rusttijden voor werknemers. De atw heeft hetzelfde doel als de arbeidsomstandigheden wet. Beide zorgen voor de veiligheid, gezondheid en het welzijn van werknemers bij hun werk. Verder maakt de atw het voor werknemers makkelijker om werk te combineren met zorgtaken of andere verantwoordelijkheden buiten het werk. De arbeidstijden wet geldt voor alle werknemers in het bedrijfsleven en bij de overheid.

## 4.4 Wet bescherming persoonsgegevens (WBP)

Het doel van de wbp is het verzekeren van een zorgvuldige omgang met persoonsgegevens die zijn of worden vastgelegd in persoonsregisters. Persoonsgegevens zijn alle gegevens die over een persoon informatie kan verschaffen. Een persoonsregistratie is een samenhangende verzameling van op verschillende personen betrekking hebbende persoonsgegevens, die automatisch of met het doel op een doeltreffende raadpleging systematisch is aangelegd. De wbp bevat regels voor de aanleg, opslag, gebruik en vernietiging van persoonsgegevens.

## 4.5 Wet klachtrecht cliënten zorgsector

De Wet klachtrecht cliënten zorgsector (Wkcz) verplicht tot het opstellen van een klachten regeling en het instellen van een klachtencommissie. De wet schrijft ook voor waaraan de regeling en de commissie moeten voldoen.

ActiZ heeft deze samen met de Landelijke Organisatie Cliëntenraden (LOC) een [modelklachtenregeling](#) opgesteld. Voor leden van ActiZ geldt het gebruik van deze regeling als een lidmaatschapsverplichting. Van deze regeling kan alleen worden afgeweken ten faveure van de cliënt. De modelklachtenregeling voldoet aan de eisen die de wetgeving aan klachtenregelingen stelt. Daarnaast zijn [aanbevelingen](#) uit de Klachtenrichtlijn gezondheidszorg van het CBO in de regeling verwerkt.

## 4.6 de kwaliteitswet zorginstellingen

Alle instellingen die zorg leveren zoals omschreven in de [Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten](#) (AWBZ) moeten voldoen aan de eisen uit de Kwaliteitswet zorginstellingen. Dit zijn onder andere:

- Verantwoorde zorg leveren, dat wil zeggen: zorg van hoog niveau die tijdig, veilig en doeltreffend is. De zorgstandaarden zijn per zorgsector uitgewerkt in een [Kwaliteitskader Verantwoorde Zorg](#).
- [Het zorgplan bespreken](#) met cliënten.
- [Medezeggenschap](#) regelen.
- Beschikken over een [klachtenregeling](#).
- Verantwoording afleggen. ↪ [Elke zorgaanbieder maakt jaarlijks voor 1 juni een verslag](#) over het kwaliteitsbeleid van het afgelopen jaar. Hierin staat onder meer hoe cliënten bij de zorg zijn betrokken en wat er met klachten is gedaan.

De Inspectie van de Gezondheidszorg controleert of nieuwe zorgaanbieders aan deze verplichtingen voldoen.

## **Bijlage 1**

Gebruikte literatuur

Beroepsprofiel Nederlandse vereniging medische beeldvorming en radiotherapie

Website [www.toegepastpsycholoog.nl](http://www.toegepastpsycholoog.nl)

Website [www.nbtp.nl](http://www.nbtp.nl)

## **Bijlage 2**

Samenstelling ontwikkelgroep beroepsprofiel

- Jenny Schoonbeek - Bestuurslid NBTP, secretaris
- Monique Korpershoek - Bestuurslid NBTP